

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2000 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.340. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται μία επιπλέον ερώτηση επικαιρότητας που αφορά σημαντικό θέμα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

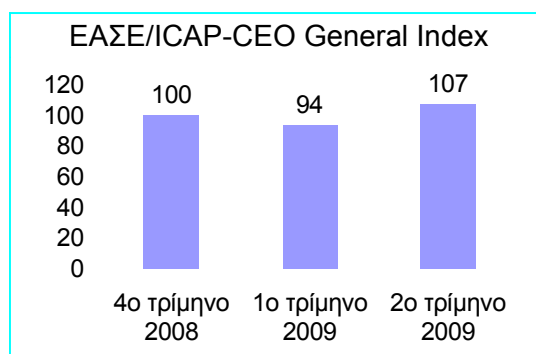
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Οι εκτιμήσεις της Eurostat για το 1^ο τρίμηνο του 2009², δείχνουν ότι το ΑΕΠ της ευρωζώνης σημείωσε πτώση κατά 2,5% σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο και το ΑΕΠ της Ε.Ε (των 27 χωρών-μελών) κατά 2,4%. Η μείωση σε σχέση με το 1^ο τρίμηνο του 2008 είναι αρκετά μεγαλύτερη -4,8% και -4,5% αντίστοιχα. Στις ΗΠΑ το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 1,5% σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2008 ενώ στην Ιαπωνία η μείωση ήταν κατά πολύ υψηλότερη και ανήλθε σε 4,0%. Η μοναδική χώρα που είχε θετική ανάπτυξη κατά το 1^ο τρίμηνο του 2009 είναι η Πολωνία (+0,4%)³. Σημαντική πτώση του ΑΕΠ καταγράφηκε στην Σλοβακία (-11,4%), την Λετονία (-11,2%) και τη Λιθουανία (-10,5%), ενώ στην Ελλάδα η μείωση διαμορφώθηκε σε -1,2%, αρκετά χαμηλότερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Για την Ελλάδα οι νεώτερες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δίνουν μείωση του ΑΕΠ κατά -0,9% το 2009⁴, ενώ και το 2010 η μεταβολή του ΑΕΠ θα είναι οριακά θετική (+0,1%). Η διαμόρφωση του αρνητικού αποτελέσματος το 2009 θα προκύψει από την στασιμότητα σχεδόν της ιδιωτικής κατανάλωσης (+0,4%), την μείωση της επενδυτικής δαπάνης κατά -5,6% και την πτώση των εξαγωγών κατά -7,3%, ενώ παράλληλα η απασχόληση θα μειωθεί κατά -1,1%.

Παρά τις δυσμενείς προβλέψεις για την πορεία του ΑΕΠ της ευρωζώνης το 2009 (-4,0% μείωση), ωστόσο ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁵ για την ευρωζώνη σημείωσε ανάκαμψη τον Μάιο για δεύτερο συνεχόμενο μήνα. Τον Απρίλιο ο δείκτης βρισκόταν στο ιστορικά χαμηλότερο επίπεδό του (-3,42), ενώ τον Μάιο διαμορφώθηκε σε -3,17. Η αύξηση αποτυπώνει τις θετικές προσδοκίες των ανώτατων στελεχών για την παραγωγή και τα αποθέματα έτοιμων προϊόντων, ενώ οι νέες παραγγελίες και οι εξαγωγές παρουσιάζονται ελαφρώς μειωμένες.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούνιο του 2009.

Ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) το δεύτερο τρίμηνο του 2009 σημείωσε άνοδο στις 107 μονάδες δείχνοντας σημαντική βελτίωση του κλίματος και αισιοδοξία στους

CEO των ελληνικών επιχειρήσεων. Η αισιοδοξία είναι διάχυτη σε όλα τα μεγέθη επιχειρήσεων ωστόσο φαίνεται ότι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις είναι πιά συγκρατημένες από τις υπόλοιπες.

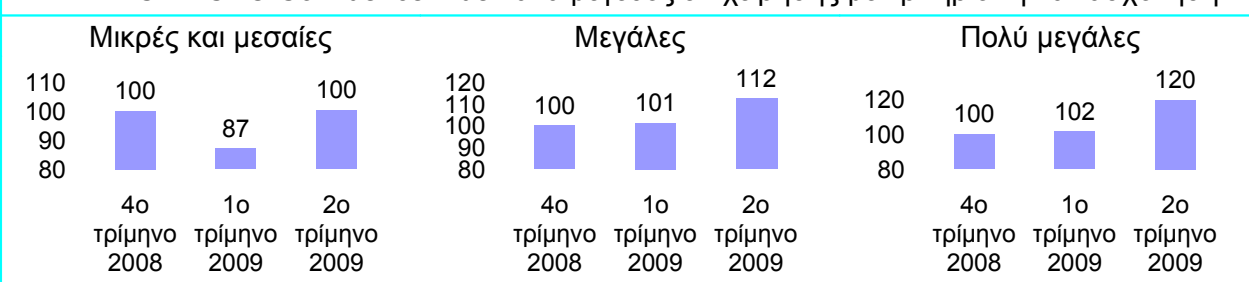
² Eurostat, newsrelease euroindicators, 3 June 2009

³ Eurostat, selected principal european economic indicators, 28/06/2009

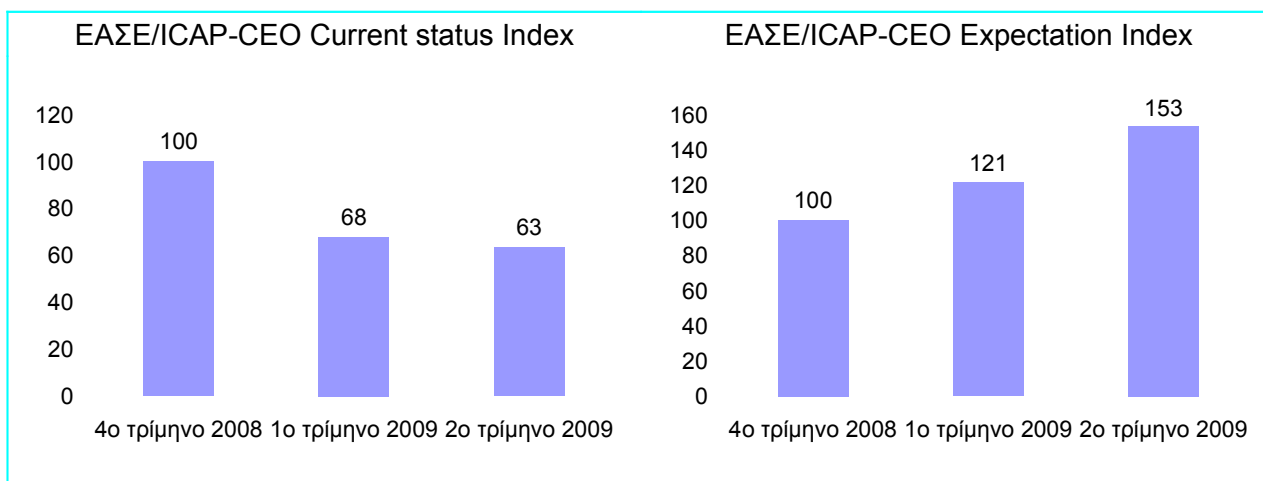
⁴ European Commission, Economic Forecast, Spring 2009.

⁵ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, May 2009

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

Η αίσθηση για την τρέχουσα κατάσταση (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) είναι ότι οι συνθήκες της οικονομίας εξακολουθούν να είναι δυσμενείς χωρίς όμως αξιόλογη επιδείνωση αφού ο δείκτης από 68 μονάδες σημείωσε μικρή πτώση στις 63. Στο δεύτερο τρίμηνο του 2009, οι προσδοκίες για ανάκαμψη είναι ακόμα πιο έντονες σε σχέση με το προηγούμενο ανεβάζοντας τον δείκτη προσδοκιών από τις 121 στις 153 μονάδες.

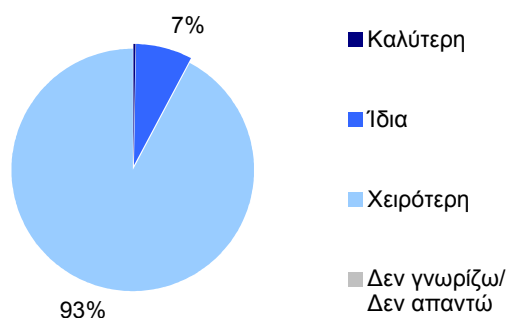

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Ιουνίου 2009

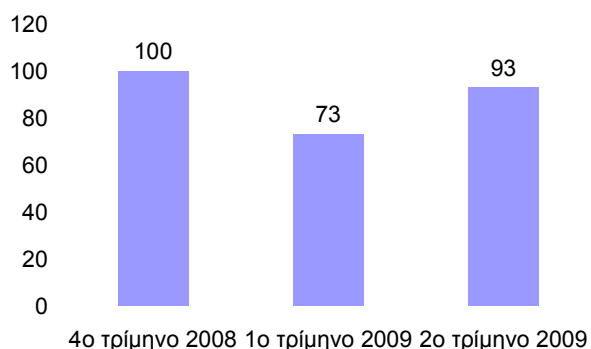
Το 93% των CEOs θεωρεί ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας είναι χειρότερη σε σχέση με ένα έτος πριν. Το ποσοστό αυτό εξακολουθεί να είναι υψηλό, ωστόσο η μικρή μείωση έναντι του 1^{ου} τριμήνου 2009 και, επιπλέον, η αύξηση αυτών που θεωρούν ότι η οικονομία παραμένει στην ίδια κατάσταση, βελτίωσε τον δείκτη στις 93 μονάδες.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

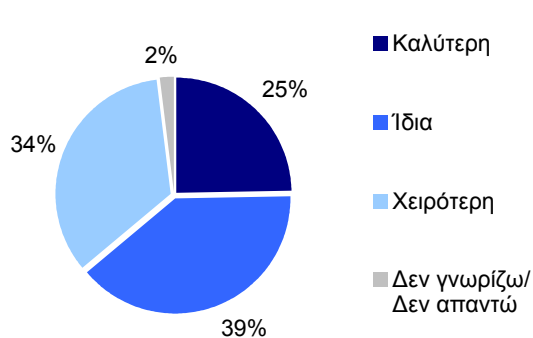
Δείκτης

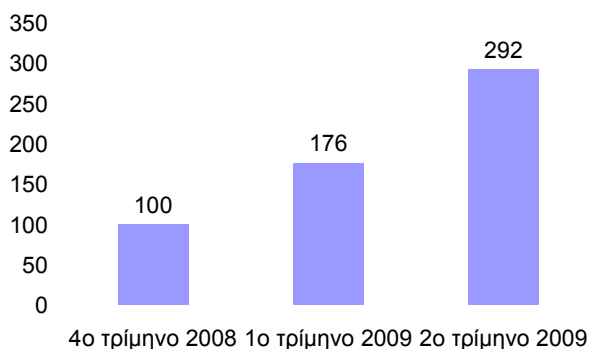
Στο δεύτερο τρίμηνο του 2009 διπλασιάστηκε έναντι του προηγούμενου τριμήνου το ποσοστό των CEOs που προσδοκούν ότι οι συνθήκες της οικονομίας σε 1 χρόνο θα είναι βελτιωμένες σε σχέση με τις τωρινές. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης προσδοκιών ανέβηκε στις 292 μονάδες. Οι CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων είναι περισσότερο αισιόδοξοι από τους υπόλοιπους.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της χώρας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

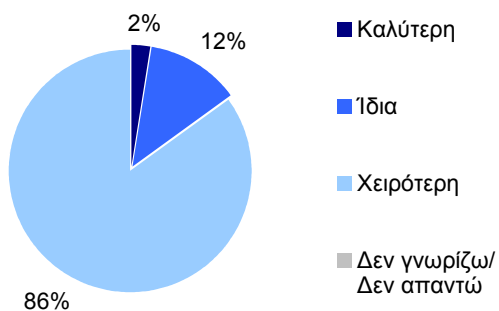
Δείκτης

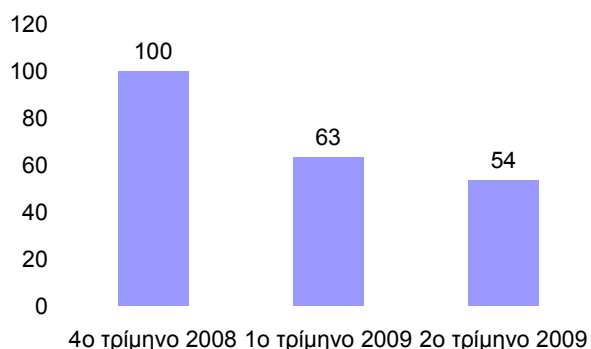
Επιδείνωση της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης στον κλάδο τους βλέπει το 86% των CEOs, μερίδιο αυξημένο σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο που οδήγησε τον δείκτη σε μικρή μείωση στις 54 μονάδες. Σημαντικότερη είναι η επιδείνωση του δείκτη στις εμπορικές επιχειρήσεις, ενώ αντίθετα βελτιωμένες θεωρούν τις συνθήκες στον κλάδο τους οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και των υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

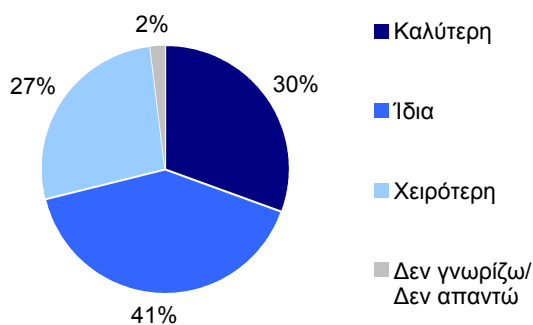
Δείκτης

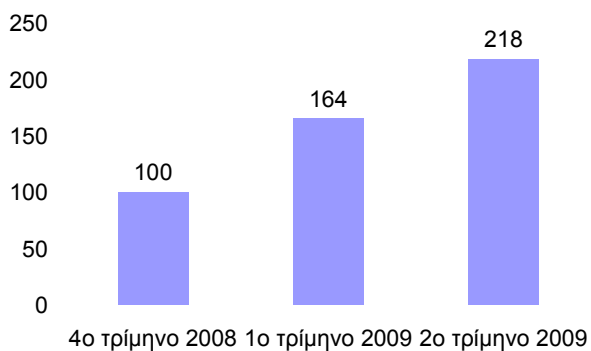
Περισσότερο αισιόδοξοι έναντι του προηγούμενου τριμήνου εμφανίζονται οι CEOs για την πορεία του κλάδου τους ένα έτος μετά. Το μερίδιο των CEOs που εξέφρασαν την άποψη ότι σε ένα χρόνο ο κλάδος τους θα έχει καλύτερες επιδόσεις από τις σημερινές, διαμορφώθηκε σε 30% έναντι 20% του προηγούμενου τριμήνου. Ο δείκτης σημείωσε αξιόλογη αύξηση στις 218 μονάδες.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

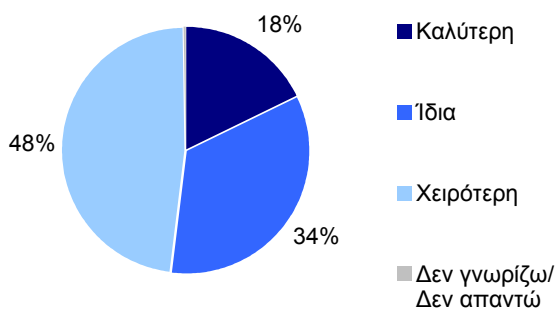
Δείκτης

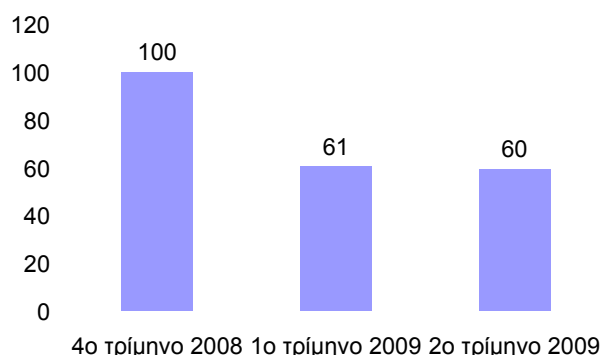
Στασιμότητα διαπιστώνεται στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων. Τα ποσοστά των CEOs που δήλωσαν ότι η κατάσταση στην εταιρεία τους ήταν καλύτερη, ίδια ή χειρότερη είναι ίδια με αυτά του προηγούμενου τριμήνου, με αποτέλεσμα ο δείκτης να παραμείνει στα ίδια επίπεδα.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

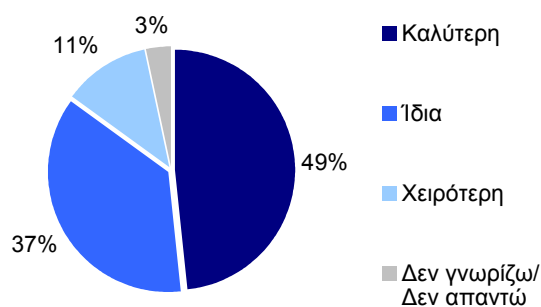
Δείκτης

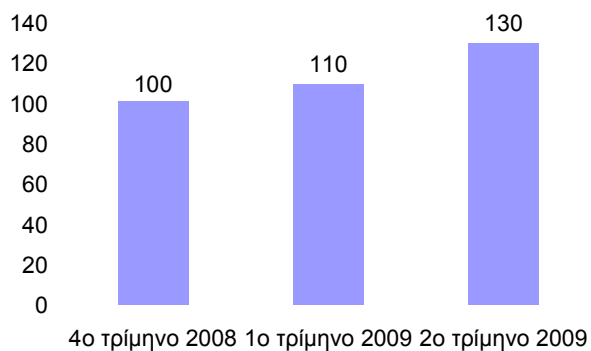
Αυξημένη είναι αισιοδοξία των CEOs για τις επιδόσεις της εταιρείας τους ένα έτος μετά διαμορφώνοντας τον δείκτη εταιρικών προσδοκιών στις 130 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι σε ένα έτος η εταιρεία τους θα βρίσκεται σε καλύτερη οικονομική κατάσταση αυξήθηκε σε 49% έναντι 37% του προηγούμενου τριμήνου.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

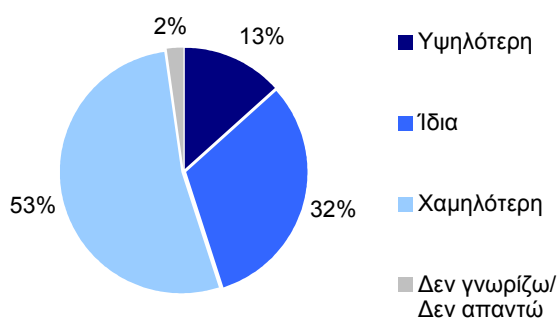
Δείκτης

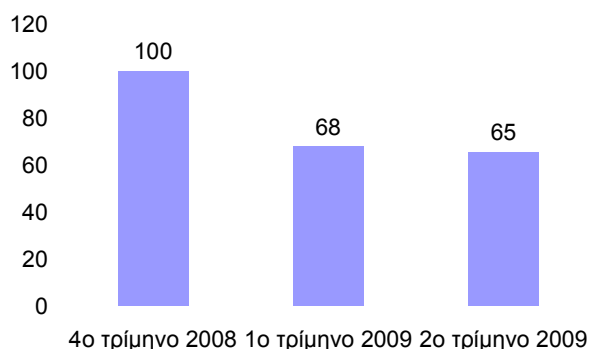
Ο δείκτης επενδυτικών δαπανών παρουσίασε ελάχιστη μείωση κατά 3 μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο υποδηλώνοντας στασιμότητα. Το 13% των CEOs δήλωσε υψηλότερη δαπάνη, ποσοστό που αυξάνεται σε 21% στις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις και μειώνεται στο 9% για τις μικρές και μεσαίες. Ωστόσο, ένας στους δύο CEOs δήλωσε χαμηλότερη δαπάνη για επενδύσεις σε σχέση με ένα έτος πριν.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

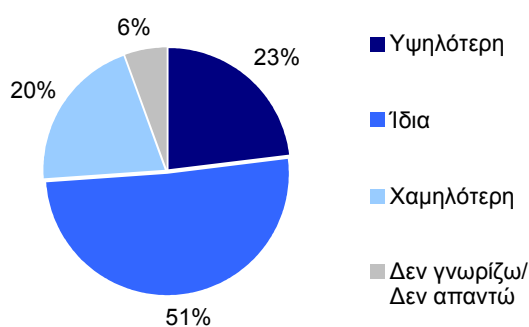
Δείκτης

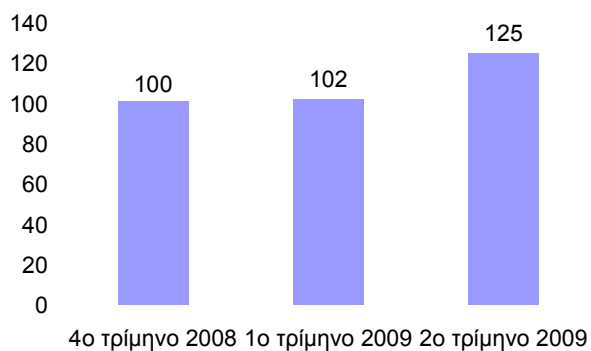
Οι εκτιμήσεις των CEOs για τις επενδυτικές δαπάνες ένα έτος μετά, είναι αρκετά αισιόδοξες ανεβάζοντας τον δείκτη στις 125 μονάδες. Ιδιαίτερα αυξημένες θα είναι οι δαπάνες για επενδύσεις των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων. Ωστόσο, ένας στους δύο CEOs εκτιμά ότι οι επενδύσεις θα παραμείνουν στα ίδια επίπεδα με τις σημερινές.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

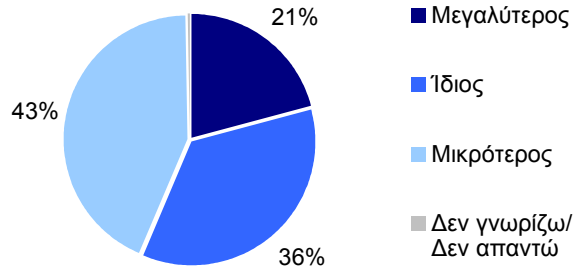
Δείκτης

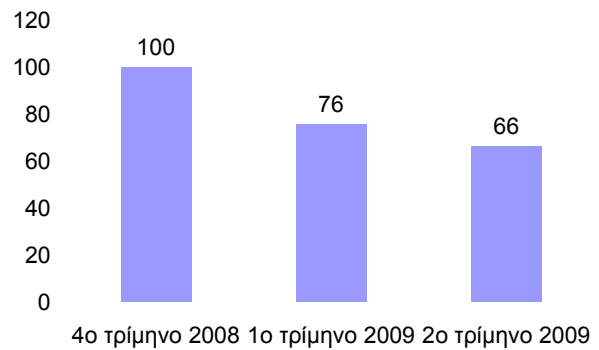
Συνεχίζεται και στο δεύτερο τρίμηνο του 2009 η πτωτική πορεία του δείκτη τρέχουσας απασχόλησης. Το ποσοστό των CEOs που δήλωσε ότι η απασχόληση είναι μικρότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος αυξήθηκε σε 43% έναντι 33% το πρώτο τρίμηνο του 2009. Το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται σε 57% για τη βιομηχανία και 52% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης μειώθηκε στις 66 μονάδες.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

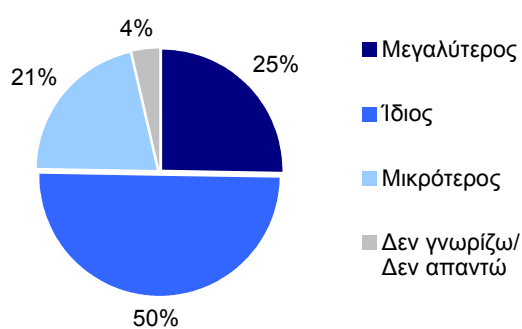
Δείκτης

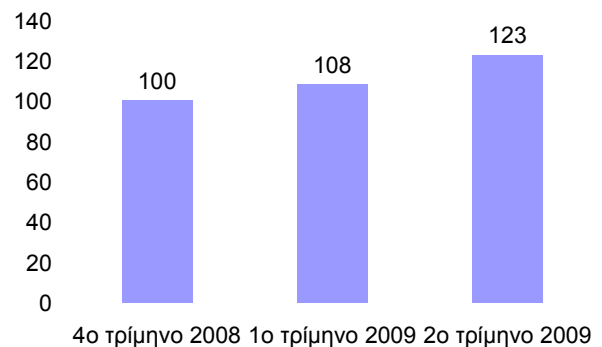
Αισιόδοξοι είναι οι CEOs για την πορεία της απασχόλησης 1 έτος μετά. Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης διαμορφώνεται στις 123 μονάδες. Το 25% των CEOs (έναντι 18% του προηγούμενου τριμήνου) θεωρεί ότι η απασχόληση σε ένα χρόνο θα είναι αυξημένη σε σχέση με την σημερινή. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 29% για το εμπόριο, το 30% για τις υπηρεσίες, ενώ για τη βιομηχανία μόλις στο 17%.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

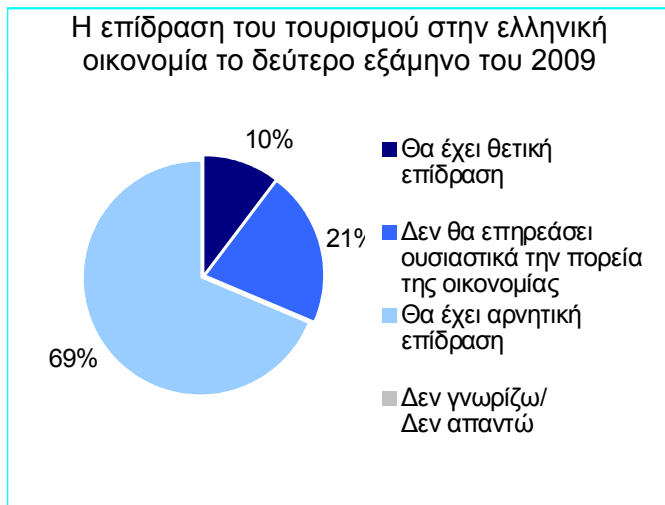
Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

Η σημαντική θέση του τουρισμού στην ελληνική οικονομία οδήγησε στο ερώτημα πώς ο τομέας αυτός, ιδιαίτερα στο δεύτερο εξάμηνο του 2009, θα επηρεάσει την ελληνική οικονομία. Η πλειοψηφία των ανώτατων στελεχών (το 69%) που ρωτήθηκε για το θέμα αυτό, πιστεύει ότι ο

τουρισμός θα επηρεαστεί αρνητικά από την πτωτική πορεία της παγκόσμιας οικονομίας και δεν θα καταφέρει να αποτελέσει παράγοντα ταχύτερης εξόδου της ελληνικής οικονομίας από την ύφεση. Μόλις το 10% των CEOs αισιοδοξεί ότι ο τουριστικός τομέας θα εκπληρώσει τον ρόλο του και θα έχει τελικά θετική επίδραση. Τέλος, το 21% θεωρεί ότι δεν θα έχει ουσιαστική επίδραση στην πορεία της οικονομίας το 2009.